

Jana Šimonová, Mária Sabayová, Ladislav Dudor

Informácia o konferencii s názvom „Slovenská veda – ako ju dostať z okraja záujmu?“

Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť (ďalej len „SGI“) v rámci projektu Nové idey pre Slovensko zorganizoval dňa 14. decembra 2009 v hoteli Carlton Radisson SAS v Bratislave konferenciu s názvom „Slovenská veda – ako ju dostať z okraja záujmu?“. Za Akadémiu Policajného zboru sa na nej zúčastnili členovia Katedry verejnej správy a verejných financií A PZ v zložení kpt. JUDr. Jana Šimonová, PhD., kpt. Ing. Mária Sabayová a por. JUDr. Ladislav Dudor.

Medzi pozvanými boli významné osobnosti spoločensko-politickej, pedagogickej a samozrejme tiež vedeckej obce, ktorú reprezentovali viacerí členovia Slovenskej akadémie vied vrátane jej predsedu prof. RNDr. Jaromíra Pastoreka, DrSc., či riaditeľ Agentúry na podporu vedy a výskumu Ing. Ján Šedivý, CSc. Centrá excelencie zastupovala zodpovedná riešiteľka Centra excelencie pre spoločenské inovácie a profesorka politológie FiF Univerzity Komenského v Bratislave v jednej osobe prof. PhDr. Darina Malová, PhD. Nechýbal ani zástupca súkromného sektora, prezident spoločnosti Anasoft APR Ing. Michal Hrabovec, časopisom Trend ocenený ako manažér roka 2009. Pedagogickú obec okrem už spomínanej Dariny Malovej reprezentovali o. i. Ing. Miroslav Beblavý, PhD., z FSEV Univerzity Komenského v Bratislave, ktorý je súčasne aj predsedom Správnej rady SGI, matematik Mgr. Martin Niepel, PhD., z FMFI Univerzity Komenského v Bratislave.

Otvorenie predmetnej konferencie sa nieslo v réžii podpredsedu vlády Slovenskej republiky doc. PhDr. Dušana Čaploviča, DrSc. Jeho príspevok otvoril prvý panel konferencie¹, ktorý sa niesol v znamení problematiky eurofondov vo vede. V rámci prednášky, ako aj počas následnej diskusie sa poukazovalo predovšetkým na finančnú poddimenzovanosť prostriedkov určených na vedu a výskum a na význam eurofondov, ktoré môžu byť významným zdrojom financovania vedeckovýskumnej činnosti nielen na Slovensku, ale v Európskej únii vôbec. Niekoľkokrát bol však zdôraznený fakt, že eurofondy nie sú schopné vyriešiť diery v spôsoboch financovania absolútne a majú mať len komplementárny charakter vo vzťahu k iným zdrojom. Opodstatnenie uvedeného tvrdenia vychádza z viacerých skutočností. V prvom rade sa poukázalo na Lisabonskú stratégiu, ktorá predpokladá financovanie vedy a výskumu v celkovom objeme 3 % HDP, pričom až 2/3 zdrojov by malo byť krytých zo zdrojov privátneho sektora. Komplementárny charakter eurofondov podčiarkuje aj fakt, že ich využitie je časovo limitované rokom 2013 a slúži preto najmä na „naštartovanie“ a rozbehnutie vedeckovýskumnej činnosti na národnej a nadnárodnej úrovni. Okrem priameho financovania by sa štrukturálne fondy do roku 2013 mali využiť aj na stabilizáciu ľudských zdrojov v oblasti vedy a výskumu a na modernizáciu materiálno-technického vybavenia laboratórií, centier excelencie a pod. Na druhej strane však pán Čaplovič vyslovil obavu, aby sa na úkor rýchleho čerpania štrukturálnych fondov Európskej únie nezanedbávali národné grantové schémy.

Prof. PhDr. Darina Malová, PhD., sa v rámci panelu „Eurofondy vo vede“ podelila s prítomnými hosťami o svoje osobné poznatky a skúsenosti so získavaním i čerpaním eurofondov. Najväčšia vlna kritiky bola vyslovená v súvislosti s neúmernou byrokratizáciou a

¹ Konferencia bola rozdelená do troch samostatných panelov v nasledujúcom poradí: 1. panel - Eurofondy vo vede; 2. panel - Politická ekonómia vedy; 3. panel – Únik mozgov. Pre úplnosť podotýkame, že v pôvodne plánovanom programe mali eurofondy uzatvárať konferenciu, avšak poradie bolo pre pracovnú zaneprázdnenosť predsedu vlády Slovenskej republiky Dušana Čaploviča zmenené.

netransparentnosťou, ktoré sú jej najsilnejším brzdiacim faktorom intenzifikácie vedeckovýskumnej činnosti.

Po krátkej prestávke na občerstvenie sa otvoril druhý panel konferencie zameraný na riešenie aktuálnych otázok politickej ekonómie vedy, kde sa pán Ing. Miroslav Beblavý, PhD., a Michal Hrabovec pokúsili hľadať odpoveď na otázku, prečo nie sú veda a výskum prioritou pre verejný i súkromný sektor, a navrhnúť možné východiská tohto stavu. Pán Beblavý sa v nepochybne veľmi pútavom vystúpení zameriaval na objasnenie troch základných dôvodov „*vd'aka ktorým*“ stojí Slovenská veda na okraji záujmu spoločnosti. Za prvý dôvod označil nízky potenciál vedy pre extrakciu renty, pričom vzápätí podotkol, že situácia sa v súvislosti so štrukturálnymi fondmi v súčasnosti zmenila, aj keď táto zmena má aj svoje negatíva, pretože je kľúčovou príčinou korupcie a mrhania vo vede. Druhým dôvodom je podľa neho slabé pochopenie užitočnosti vedy, resp. výsledkov vedeckovýskumnej činnosti pre spoločnosť, a nakoniec, aj keď nie v poslednom rade vyzdvihol slabé pochopenie mechanizmov vedúcich k úspechu. Z predložených riešení vyberáme len niektoré, a to sieťovanie špičkových vedcov a systematickú komunikáciu a spoluprácu vedcov s politickými špičkami, ako aj sformulovanie a aktívne presadzovanie dôležitosti vedy v najrozličnejších oblastiach spoločnosti. Michal Hrabovec ako zástupca privátneho sektora sa vyslovil rovnako za podstatné zlepšenie prezentácie vedy v spoločnosti, ktorá sa musí zviditeľniť v takej miere, aby bola schopná „*predať sa*“ v konkurenčnom prostredí a presvedčiť svet o svojom potenciáli.

Ústrednou témou tretieho – záverečného panelu bol únik mozgov. Mgr. Martin Niepel, PhD., a Mgr. Ing. Martin Filko, MSc., na základe osobných skúseností analyzovali príčiny, prečo najlepší výskumníci odchádzajú zo Slovenska, a tiež faktory, ktoré sú spôsobilé pritiahnuť ich späť do rodnej vlasti. Do komplexu najzávažnejších nedostatkov zaradili problémy týkajúce sa izolovanosti Slovenskej vedy a jej značne limitované možnosti (nielen finančné), neúmernú byrokráciu, uplatnenie ľudského kapitálu a neadekvátne pracovné ohodnotenie vrátane finančného ohodnotenia, kariérneho rastu a medzinárodného uznania. Za faktory, ktoré hovoria v prospech návratu, resp. k zmene rozhodnutia o „*emigrácii*“, označili v prvom rade rodinné a iné väzby k vlasti, ako je patriotizmus, zabezpečené bývanie na Slovensku a paradoxne aj lepšiu možnosť vyniknúť v menej rozvinutej a „*redšej*“ slovenskej akademickej obci.

Na konferencii odznelo mnoho plodných odporúčaní a záverov. Sme presvedčení, že mnohé z nich nájdu svoje uplatnenie aj v podmienkach Akadémie Policajného zboru, či už priamo vo výchovno-vzdelávacom procese, alebo vo vedeckovýskumných aktivitách zamestnancov našej *alma mater*. Informovanie členov akademickej obce prostredníctvom tohto krátkeho príspevku chápeme ako prvotný impulz k pozitívnemu zviditeľňovaniu vedy a k presadzovaniu nevyhnutnosti jej rozvoja v zmysle prijatých záverov a odporúčaní.

kpt. JUDr. Jana Šimonová, PhD.

kpt. Ing. Mária Sabayová

por. JUDr. Ladislav Dudor

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Katedra verejnej správy a verejných financií

e-mail: jana.simonova@minv.sk

maria.sabayova@minv.sk

ladislav.dudor@minv.sk